Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:
Cím: Vörös katonaest az összes szinházakban
Forrás: Világ
Bp (Hely) 1919. III/30 (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás
Tárgy 792
Hely
Idő "1919"

Székesfővárosi házinyomda 1916.

Vörös katonaest az összes szinházakban

Katona-nap volt ma Budapest összes szinházaiban. A rendes szinházi előadás előtt uj szavakat, uj hangokat, uj embereket láttunk és hallottunk a függöny előtt. Uj világ van és a dolgok rendje forradalmian megváltozott. Uj emberek ültek a földszinten, az erkélyen és a páholyokban . . . Más volt a világosság, mely a nézőteret elöntötte, más volt a levegő, mely mindent betöltött . . . és az uj szinházi közönség megmozdulásaiban, felviharzásaiban, figyelésének feszültségében, indulatainak formáiban elénk hömpölygött azoknak a millióknak a lelke, akik most kezdik meg az uj életet . . .

Budapest szinházaiban az előadások előtt és a felvonásközökben már napok óta irók és költők tartanak előadásokat, szinészek szavalnak a kor lelkéből lelkedzett költeményeket és a felvonásközök régi csevegését, fecsegését az az izzó hullám váltja fel, mely kicsap annak a szüz közönségnek a lelkéből, mely sóvár és szomjas lélekkel repes a szinház élvezetein. Ma Budapest összes szinházaiban a népbiztosok beszéltek a közönséghez. Ez a nap a vörös hadsereg napja volt! A népbiztosok hatalmas szavakban magyarázták meg, mit jelent a vörös hadsereg, miért kell nekünk felállitani a proletárok hatalmas katonaságát? Láttunk mi már katonasorozást! Az a rideg és lelketlen kényszer, mely mindenkit a mérték alá állitott és a nagy kaszárnyarendszer és a reglama sivár és ostoba lélekgyilkos börtönébe zárt, még emlékeivel is megborzasztja lelkünket . . . Most nem erről van szó! Hanem arról, hogy a proletariátus megteremti az emberi egyenlőség és boldogság világát és ennek a világnak, a proletariátus kivivott győzelmének megvédésére kell a vörös katonaság! És a népbiztosok szava, nem is toborzó szó volt, hanem tanulmány ennek a kornak az okairól és természetéről, a ledöntött világrend halotti beszéde volt minden szónoklat és a jövő dala minden beszéd . . .

Láttuk a lelkeket megnyilatkozni! Láttuk a szemekben, hogyan mozdulnak meg a lelkek! A szónokok magasra lobogtatták a proletárszivekben a kivivott diadal gyönyörü indulatait és tüzesre serkentették azt az elhatározást, hogy a maguk megteremtette világát meg fogják védeni . . .

Nem láttunk **százezerkoronás ékszereket** a nők nyakán és nem láttunk francia bonnok és angol misszek által kisért gyermekeket a páholyokban . . . Ahol azelőtt főhercegek ültek, ma ott a munka és a küzdelem főhercegei: a munkások ültek . . . És ez nekünk együtt és egyenként kedvesebb, szebb és reménytakasztóbb volt, mint sok-sok szinházi előadás, melyet már megéltünk abban az életünkben, mely ezelőtt volt . . . Aki ma este a szinházakban járt, az mindennél meggyőzőbben, egészen más forrásokból eredő hatások terhe alatt érezhette: hogyan lombosodik, hogyan ver gyökeret, hogyan kiált életért és hogyan viv azért az uj világ . . .

Az Operában,

a ragyogó márványcsarnokokban már jóval az előadás előtt gyülekezik a közönség. Amikor a vasfüggöny lassan, nesztelenül felhuzódik, már mindenki a helyén ül. A zenekar kezdi az „Internacionale"-vel, a közönség felállt és bele-beleénekel a hangszerek harsány dalába. S az udvari etikettel kényeztetett, hamis főuri előkelőséggel aranyozott szinházról először csendülnek fel a proletár-dalnak, egy proletárgy lelkes szüleményének melódiái. Az uj történelemnek megható lirai pillanatai ezek. Azután *Beregi* Oszkár lép a szinpadra. Elszavalja Petőfinek „Egy gondolat bánt engemet" cimü költeményét, mellyel melegit és gyujt. Majd *Wolkner* Jakab jelenik meg a diszes függöny előtt. Egyszerü, meleg szavakkal beszél az uj világrendről, proletárság diadaláról, a célokról, a jövő teendőiről és kilátásairól, a vörös hadseregről, melynek légiói nőnek ki a földből, hogy megvédjék a proletár-világot. Szeliden beszél, de a szavai néhol lángba szöknek, a torkába doboglatják az ember szivét, felforralják a vért, lelkesitenek, viharzó érzéseket keltenek, melyek tapsra, éljenzésre ragadják a közönséget. Következik az elő-

adás. *Tosca* helyett, melyet a szinlap hirdetett, a *Bajazzó*-kat és *Coppéliát* játsszák. Senki sem zugolódik. A függöny szétnyilik, megszólal a zenekar és a lágy, édes melódiák elborítják a nézőteret, megtöltik a cirádás termet, s a szíveket, melyeknek eddig csak kevés jutott ebből a szépségből, áldó kincséből . . .

A Nemzeti Szinházban

fél hat órára már teljes számmal együtt van a közönség, az uj közönség, mely abban is különbözik a régitől, hogy idején jön, nem mutogatni jön magát, hanem teljes tiszteletteel a kulturhely és annak törekvései iránt. Látni, nézni, hallani akar ez a közönség, tanulni, nem pedig léha társadalmi parádét rendezni, nem hiu összejövetelt, ékszerek csillogtatását akarja, hanem müvészetet, irodalmat, eszmét... A zenekarból ünnepi csendben zendülnek fel a „Marseillaise" akkordjai, a közönség az egész dalt állva hallgatja végig. Ezután *Pogány* József hadügyi népbiztos lép a rivalda elé. Zugó, frenetikus tapsorkán, éljenzés-vihar fogadja. *Pogány* József átfogó, s a mai nagy eseményekbe mélyen bevilágitó beszédben méltatja mindazt, ami a proletárdiktaturához, a proletár-milliók nagyszerü győzelméhez vezetett, lelkes szavakkal ismerteti az uj világrend célját, reményeit, a jövő szebb, igazságosabb, boldogabb életét ezen a földön. Mint ezer év előtt, — mondja — ismét magyarok fognak leereszkedni a vereckei szoros lejtőin, mert Oroszország felől dübörgő, siető léptekkel vonulnak felénk felszabadító testvéreink, az orosz szovjet csapatai, akiket ott már az erős, öntudatos, az egész világ proletariátusáért sikra szálló magyar vörös hadsereg fog várni. Leirhatatlan lelkesedés szakitja félbe *Pogány* népbiztos beszédét azokon a helyeken, ahol a területi integritásokkal szemben a proletariátus integritását, a munka és a termelés integritását hangoztatja, ahol az idegen imperializmus és kapitalizmus rablótámadásának visszaveréséről, elloptott bányáink és termőföldjeink, uj munkánk és életlehetőségünk alapjainak visszavételéről beszél. Végül felszólitja a közönséget, hogy mennél többen csatlakozzanak a vörös hadsereghez, mely nemcsak a magyar, hanem az egész világ proletárjainak védelmére, önmaga védelmére sorakozik a vörös lobogó alatt. Taps, éljen, tomboló lelkesedés a közönség felelete Pogány népbiztos beszédére, mely után *Várkonyi, Farkas* Béla: „Vörös hadsereg" cimü versét, *Abonyi, Farkas* Antal: „Jön az öcsém" cimü költeményét, *Zombory* pedig *Kiss* Józsefnek „Tüzek" cimü gyönyörü poémáját szavalta el nagy hatással. A Nemzeti Szinház énekkara ezután zenekari kisérettel elénekelte az „Internacionale"-t, melyet a közönség állva hallgatott végig. Végül eljátszották „A dadá"-t, *Bródy* Sándor értékes szinművét.

A Vigszinházban

csupa kipirult, vidám arc. Sötét ruha a férfiakon, puha gallérral, egyszerü, egyszinü bluzban az elvtársnők. Az egykori „királyi" páholyban négyen ülnek: szervezett munkások. Pontban hat órakor a zenekar rázendit a Marsellaisere. Minden jel intés nélkül az egész ház egyszerre feláll és igy hallgatja végig a gyujtó dallamu indulót.

A függöny felgördül. A szinpadon vörös szinbe foglalt izléses emelvény. Az oldalfüggöny mögül kilép *Kun* Béla. Hatalmas, dörgő tapsvihar fogadja, mely pillanatonként fokozódik. A nép vezére már felfelépett az emelvényre, a tapsvihar még egyre tart, közben hangos éljenzéssel. Végre csönd. Kun Béla beszédét egy az Ural-hegységben lefolyt beszélgetéssel kezdi. Két évvel ezelőtt, künn Oroszországban magyar, alföldi paraszt ezt mondta szomszédjának:

— Mikor idekerültem, megfogadtam, fegyvert nem veszek többet a kezembe. Elég volt idáig. De meggondoltam. A „mi" hadseregünkbe, a vörös gárdába beállok. Akik elküldtek a harcba, azok ellen harcolunk! . . .

Kun Béla egyhangnemben, de roppant meggyőzően beszél. Feszült figyelemmel hallgatják, amint a két harcban álló osztályról: az elnyomókról és elnyomottakról nyilatkozik. Csupa igazság. Méltatja a Vörös hadsereg rendkivüli fontosságát és ezek a záró szavai:

— *Proletárok! Be a Vörös hadseregbe!*

Ismét riadó tapsvihar, *Kun* Béla meghajol és távozik.

Közben megjelent az emelvény mellett *Bokányi* Dezső markáns alakja. Szinte programmbeszédet mond:

— Milyen legyen a proletárszinház? Ebből a házból az álkulturát becsületes, igaz és müvészi munkával ki kell kergetni, mert a kapitalista kultura mindenkor osztálykultura volt. Kivül aranyozva ugyan, de belül hazug, üres és léha, amely mindig egy huron pendült: a házassági komédiákon. Kitért a Vörös Gárda szükségességére, bőven foglalkozott a kialakuló uj társadalmi renddel. Befejező szavai:

— *Rázzuk meg a vén Európa négy sarkát, hogy az emberiség boldog jövendője elkövetkezzék!*

Ezután *Balassa* Jenő lépett a rivalda elé és elszavalta *Farkas* Béla „A vörös hadsereg" cimü szép költeményét, majd *Lukács* Pál *Farkas* Antal „Megjött az öcsém" cimü megrázó erejü versét szavalta el bravurral. A zenekar eljátszotta az Internationalet és azután megkezdődött *Molnár* Ferenc „Liliom"-jának előadása.

A Magyar Szinházban

Garbai Sándor, a kormányzótanács elnöke tott nagyhatásu beszédet. Egy letört korszak éjszakája után egy uj korszak hajnalhasadása előtt állunk. A tőke szinháza hamis ideológiákkal akarta megfojtani a munkásleiket. Ezek a hamis ideológiák vitték az embereket arra, hogy a tőke érdekében öljék egymást. Most, hogy a proletárság felébredt, a nyugat tőkéje a demokrácia, igazság, szabadság jelszava alatt uj bilincseket kovácsol számára. Ez ellen fegyverrel kell küzdeni. A munkásság jóléte követeli ezt a védelmi harcot, ezért van szükség vörös hadseregre. Azután *Tarnai* Ernő, *Pártos* Gusztáv és *Vágó* Béla szavaltak, majd megkezdődött az előadás és a második felvonás után *Bokányi* mondott nagyhatásu beszédet.

A Városi Szinházban

a *Lili bárónő* előadása előtt *Sik* Rezső elszavalta *Farkas* Antal: „Jön az öcsém" cimü versét, *Inke* Rezső pedig *Farkas* Béla: „A vörös hadsereg" cimü költeményét mondotta el nagy hatás mellett. Ezután *Vágó* Béla belügyi népbiztos-helyettes jelent meg a vörös zászlókkal feldiszitett szinpadon és hosszabb beszédben a vörös hadseregbe való belépésre szólitotta fel a jelenlévő proletárokat.

— Abban a cellában — mondotta, — amelyben egy héttel ezelőtt a két magyarországi szocialista párt vezetői kezet fogtak egymással, *eldőlt Európa sorsa.* A magyar proletariátus lerázta évezredes bilincseit és átvette a hatalmat. Átvette a hatalmat és meg is fogja tartani. Ez egy hét óta *több történt Magyarországon a munkásság érdekében, mint Szent István uralkodása óta.* Mi parancsolunk és parancsainknak érvényt is tudunk szerezni. *Aki nem engedelmeskedik, azt elsöpörjük.* Forradalmi lázban ég az egész világ. Ausztriai elvtársaink csak azért késlekednek, *mert attól félnek, hogy ha megvalósitják a proletárdiktaturát,*

az entente ki fogja éheztetni őket. Megnyugtatjuk elvtársainkat. A magyar proletár szivesen odaadja kenyere felét osztrák testvérének. Különben is, ha arról lesz szó, hogy éheznünk kell, *nem a munkás fog elsősorban éhezni, hanem azok, akik eddig minden földi jóban duskálódtak és éhenhalni hagyták az értük dolgozó kizsákmányolt páriákat, amik eddig voltunk.* Cseh és román munkástestvéreink sem hajlandók továbbharcolni a nagytőke és bojáruralom további fenntartásáért. A legkonokabb és legaljasabb kapitalista és imperialista társaság, a franciák ugyan nagyon mozgolódnak. *De ezektől sem kell félni.* Nem kell félnünk az entente hadseregeitől. Már mindenütt az ő országaikban is jelentkezik a bomlás csirája. Nekünk azonban mindenesetre tudnunk kell kötelességünket. Meg kell alkotnunk a Vörös Hadsereget, a proletarjátus félelmes, legyőzhetetlen erejévé kell szerveznünk, mert ezzel nemcsak a mi, hanem az egész világ proletárjainak érdekeit szolgáljuk. Minden proletárnak, aki az uj világ megteremtéséért közre akar müködni, habozás nélkül be kell lépnie a Vörös Hadseregbe, hogy meg tudjuk védeni az uj világot, hogy a régi világ soha-soha többet vissza ne térhessen aljasságával, kizsákmányolásával, nyomorával.

A Király-Szinházban

a zenekar eljátszotta a Marseillaiset, melyet a közönség állva hallgatott végig. *Szirmay* Imre és *Ihász* Aladár szavalata után *Számuelly* Tibor hadügyi népbiztoshelyettes tartott beszédet. A cárizmus, mondotta, elüzte a szabadság harcosait, a mi forradalmunk elüzte azokat, akik gyáváik és kétszinüek voltak a proletárjogok védelmében. Mégis az eredményeink csak félgyőzelem, *egész győzelmet csak akkor aratunk, ha a proletáruralmat kiterjesztik az egész világra.* Ebben a háboruban csak két embert ismerünk, azt, aki velünk van és azt, aki ellenünk, semleges nincs. Az első felvonás után ismét *Bokányi* tartott hatásos beszédet.

A Belvárosi Szinházban

a közönség nyitotta meg az ünnepet a Marseillaise lelkes éneklésével. Azután *Petheő* Attila Petőfi „Egy gondolat bánt engemet", *Körmendy* Kálmán Farkas Béla „Vörös hadsereg", *Bérczy* Ernő pedig Farkas Antal „Jön az öcsém" cimü versét szavalta el nagy hatás mellett. Azután *Kunfi* Zsigmond népbiztos tartott formájában is gyönyörü, nagyhatásu beszédet.

— A szegénység felülkerekedett — mondotta

[illegible] köbbek között — és meghódította a világot. Nekünk most az a célunk, hogy *ne legyen többé szegény a világon*, hogy jólétben, szépen, derüsen éljen mindenki. Üdvözlöm a mai napot, üdvözlöm azt az eseményt, hogy megnyiltak a kultura forrásai a szegénység számára is.

A közönség percekig zajosan tüntetett Kunfi népbiztos mellett.

		Idő
		Személy
	(Köt. v. füz.)	(Oldal)

Székesfőváro